

**Bryssel den 7 november 2025
(OR. en)**

Interinstitutionella ärenden:

2025/0172 (COD)

2025/0176 (COD)

2025/0177 (COD)

10604/1/25

REV 1

**SIMPL 60
ANTICI 68
INDEF 64
MAP 24
CSC 317
ENV 574
COMPET 589
ENT 108
MI 439
CHIMIE 57
CODEC 869
EDA**

FÖLJENOT

Komm. dok. nr: COM(2025) 820 final/2

Ärende: MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET
Omnibuspaket om försvarsberedskap

För delegationerna bifogas dokument – COM(2025) 820 final/2.

Bilaga: COM(2025) 820 final/2

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Strasbourg den 17.6.2025
COM(2025) 820 final/2

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH
RÅDET**

Omnibuspaket om försvarsberedskap

{SWD(2025) 820 final}

Omnibuspaket om försvarsberedskap

Europa står inför ett akut och tilltagande hot. Det enda sättet vi kan trygga freden i Europa på är att vara beredda att avskräcka dem som vill skada oss. Den högintensiva väpnade konflikten har återvänt till Europa, och den världsordning som upprättades efter andra världskriget och kalla kriget har ifrågasatts. I den gemensamma vitboken om Europas försvarsberedskap 2030 ⁽¹⁾ (*vitboken*) konstateras följande: ”En ny världsordning kommer emellertid att uppstå under andra hälften av detta årtionde och senare. Om vi inte är med och formar denna ordning – både i och utanför vår region – blir vi passiva mottagare av resultatet av denna tid av mellanstatlig konkurrens med alla de negativa följder som detta kan få, däribland en verklig risk för fullskaligt krig.”

I dagens snabbt föränderliga värld har vårt säkerhetslandskap förändrats. De hot vi står inför är större, mer globala och sträcker sig från mäktiga brottsorganisationer och terrorism till hybridhot som drivs med desinformation, rädsla och sabotage mot vår kritiska infrastruktur, ofta av fientliga utländska statliga aktörer. De hotar direkt vårt levnadssätt och vår förmåga att välja vår egen framtid genom folkstyrets processer. Även om unionen inte befinner sig i krig innebär den mycket intensiva konflikten vid dess gränser och Rysslands aggressiva hållning att Europa står inför en situation som inte är fredlig och vår säkerhet samt vår avsikt att bygga en framtid fri från tvång och aggression kan inte tas för given. Vi har sett hur Ryssland har använt gasexporten som vapen, vilket har lett till osäkerhet om försörjningen och kraftiga pristopp, samt hur landet avsiktligt har riktat angrepp på energinfrastruktur i Ukraina. Vår säkerhet är beroende av både civil och militär beredskap ⁽²⁾.

Enligt hotbilda-bedomningar från flera av EU:s underrättelsetjänster har Rysslands kapacitet att tillverka militär utrustning ökat enormt och landet skulle ha den militära kapaciteten att testa de västliga ländernas enighet och effektiviteten i artikel 5 i Nordatlantiska fördraget och artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt inom de kommande tre till fem åren. Detta kräver en övergång till en anda av försvarsberedskap och en omedelbar ökning av insatserna för att återupprätta försvarsberedskap och avskräckning senast 2030. I detta sammanhang bör försvarsberedskap förstås som medlemsstaternas och unionens försvarsindustris förmåga att förutse, förebygga och reagera på försvarsrelaterade kriser. Försvarsberedskapen bygger på tillgången till den försvarsindustriella kapacitet som krävs för att förvärva och upprätthålla de resurser, den kapacitet och den infrastruktur som krävs för att på ett effektivt och smidigt sätt reagera på kriser och medlemsstaternas relaterade åtgärder och för att avskräcka från potentiella hot genom trovärdig beredskap.

Återuppbyggnaden av det europeiska försvaret kräver som utgångspunkt massiva investeringar under en längre period i en anda av solidaritet och samarbete mellan unionen och medlemsstaterna och som en del av strategiska allianser inom Nato och med likasinnade tredjeländer. Det är viktigt att påskynda arbetet på alla områden för att snabbt öka den europeiska försvarsberedskapen för att se till att Europa har ett starkt och tillräckligt försvar senast 2030.

⁽¹⁾ Gemensam vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030, JOIN(2025) 120 final, 19.3.2025.

⁽²⁾ Strategin för en beredskapsunion syftar till att öka EU:s resiliens genom att förse EU med den kapacitet som krävs för att förutse och hantera alla hot och faror. *EU:s strategi för en beredskapsunion*, JOIN(2025) 130 final, 26.3.2025.

För att bygga ett verkligt oberoende Europa är det absolut nödvändigt att utveckla en ny form av *Pax Europaea* för 2000-talet – en form som formas och förvaltas av Europa självt. Därför vidtar unionen en helt ny åtgärd som gör det möjligt för medlemsstaterna att anskaffa upp till 800 miljarder euro för sina ytterligare försvarsutgifter för att försvara freden under de kommande fyra åren inom ramen för Rearm Europe. Mer än hälften av medlemsstaterna har begärt att den nationella undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten ska aktiveras och har utnyttjat flexibiliteten för att avsevärt öka sina försvarsutgifter. Med anledning av Europeiska rådets uppmaning till Europeiska kommissionen att påskynda arbetet inom alla områden för att med beslutsamhet öka Europas försvarsberedskap inom de kommande fem åren ⁽³⁾ kommer detta omnibuspaket om försvarsberedskap att stödja medlemsstaternas insatser för att stärka den försvarsindustriella basen och EU:s övergripande försvarsberedskap och flexibilitet senast 2030 genom att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att tidigarelägga investeringar i försvarsförmåga, skapa nödvändig förutsägbarhet för näringslivet och minska byråkratin.

Omfattningen av de insatser som krävs bör ta hänsyn till de betydande och kroniska underinvesteringarna i försvaret under de senaste årtiondena och medlemsstaternas samlade investeringsgap på försvarsområdet. Exemplet med tung artilleriammunition illustrerar väl de problem som uppstått på grund av årtionden av underinvesteringar. Följaktligen skulle medlemsstaterna drabbas av allvarliga brister i händelse av en högintensiv konflikt. Dessutom har de redan begränsade lagren uttömts ytterligare genom det militära stödet till Ukraina. På grund av låg efterfrågan har produktionskapaciteten i den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen minskat avsevärt under de senaste årtiondena vilket kraftigt begränsar medlemsstaternas kapacitet att snabbt fylla på lagren och återupprätta en trovärdig och tillförlitlig försvarsställning.

En verkligt fungerande EU-omfattande marknad för försvarsutrustning som sätter innovation och konkurrenskraft i centrum för Europas förnyelse är det effektivaste sättet för medlemsstaterna att förnya sina arsenaler och bygga upp sin beredskap i händelse av konflikter. Detta beror på att den erbjuder tre viktiga fördelar. För det första gör den det möjligt för medlemsstaterna att frigöra stordriftsfördelar vilket gör det möjligt för dem att dra nytta av en bred och stabilare försvarsmarknad. För det andra minskar den, genom att underlätta tillgången för alla EU-leverantörer, deras beroende av leverantörer i tredjeländer vilket är en betydande fördel i dagens geopolitiska landskap och säkerställer den långsiktiga hållbarheten i unionens strategiska oberoende. För det tredje är detta ett stöd för den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basens konkurrenskraft genom att se till att försvarsutgifterna bidrar till tillväxt och utveckling av hela industrin i hela Europa.

Unionens nuvarande regelverk, som antagits i fredstid, är inte helt anpassat till målet att utveckla den kapacitet och militära beredskap som krävs för att trovärdigt avskräcka från väpnade angrepp och underlätta ett effektivt och snabbt införande av de nödvändiga stora investeringar som nämns ovan. Flera EU-lagar utanför försvarsområdet bidrar inte till att underlätta den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basens långsiktiga investeringar i försvarskapacitet som krävs för att avskräcka från hot och trygga unionens och dess medborgares säkerhet. Den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen är en mycket specifik sektor vars främsta mål inte är rent ekonomiskt. Den är inriktad på behoven hos medlemsstaternas försvarsmakter och tillhandahåller den tekniska prestandanivå som krävs i god tid, i den mängd som krävs och till en konkurrenskraftig kostnad. Unionens regelverk bör vara anpassat till målet om försvarsberedskap och göra

⁽³⁾ Europeiska rådets slutsatser av den 20 mars 2025.

det möjligt för medlemsstaterna att investera, bygga upp, bedriva forskning och leverera produkter och tjänster av hög kvalitet, godkänna projekt och upphandla i snabbare och smidigare takt samtidigt som man håller jämna steg med de höga forsknings-, miljö- och samhällsnormer som gör Europeiska unionen världsledande på dessa områden. Det är nödvändigt att avsevärt förenkla processerna och undanröja regelbördor och administrativa bördor inom olika sektorer för att påskynda ökningen av den europeiska försvarsindustriella produktionen så att den snabbt når de nivåer av produktionskapacitet som krävs för att förbereda sig för och därigenom avskräcka från en högintensiv konflikt.

Denna massiva insats är dessutom ett tillfälle att modernisera medlemsstaternas försvarsmakter och öka investeringarna i den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen. Den allt snabbare utvecklingen av militär teknik och risken för snabb föråldring måste beaktas vilket framgår av den pågående högintensiva ryska aggressionen i Ukraina och spridningen av disruptiv teknik i försvarsleveranskedjorna. För att framtidssäkra försvarsinvesteringarna och frigöra den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basens innovationspotential är det viktigt att främja innovationscykler, särskilt genom att ytterligare förenkla och påskynda förfarandena för samarbete inom forskning och utveckling inom ramen för Europeiska försvarsfonden ⁽⁴⁾. Dessutom är stöd till uppstarts företag och expanderande företag avgörande för att främja innovation och konkurrenskraft i EU, särskilt genom att öppna Europeiska innovationsrådets (EIC) Accelerator, STEP och Scaleup Europe-fond för teknik med dubbla användningsområden och försvarsteknik.

När den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen stärks måste man bättre återspegla att viktig teknik och viktiga material har dubbla användningsområden. Digital, avancerad elektronik, konnektivitet och kemikalier – alla är avgörande inslag i unionens konkurrenskraftsagenda och för dess resiliens på försvarsområdet. I strategin för en beredskapsunion betonas att EU måste integrera överväganden om dubbla användningsområden i alla sina infrastrukturinvesteringar och all sin kapacitetsplanering, till exempel militär rörlighet, massevakuering, säker kommunikation och konnektivitet, sjöfartsskydd, it-kapacitet samt rymdtillgångar och rymdtjänster. För att uppmuntra sådana synergier mellan civil innovation och försvarsinnovation och säkra utvecklingen av kritiska värde- och leveranskedjor kommer de förenklingsåtgärder som antas genom detta initiativ att, när så är lämpligt, tillämpas på teknik och material med dubbla användningsområden.

I detta meddelande utgår kommissionen från erfarenheter och bidrag från breda offentliga samråd för att lägga fram ambitiösa förenklingsförslag i försvarsspecifik lagstiftning och försvarsspecifika program samt annan lagstiftning utanför försvarsområdet för att undanröja rättsliga hinder och främja EU:s försvarsberedskap och industriuppbyggnad. I detta meddelande presenteras också tydligare tolkningar av tillgängliga undantag i EU:s lagstiftning, som medlemsstaterna kanske inte har utnyttjat fullt ut.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/697 av den 29 april 2021 om inrättande av Europeiska försvarsfonden och om upphävande av förordning (EU) 2018/1092, EUT L 170, 12.5.2021, s. 149.

1. EU:s lagstiftning och industriprogram på försvarsområdet

Upphandling på försvarsområdet

Direktivet om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet ⁽⁵⁾ syftar till att säkerställa villkoren för en fungerande EU-omfattande marknad för försvarsprodukter. De berörda parterna anser dock att förfarandena enligt direktivet ofta är alltför komplexa och betungande och kräver oproportionerliga resurser från medlemsstaterna. Det är därför nödvändigt att förenkla bestämmelserna i direktivet och samtidigt säkerställa att dess mål uppnås, särskilt genom att möjliggöra enklare och effektivare processer för försvarsupphandling. Detta kommer att göra det möjligt för medlemsstaterna att fokusera på de mest kritiska kontrakten, fördela resurser mer effektivt och minska den administrativa bördan för industrin.

En fullständig översyn av direktivet planeras till 2026, men upphandlingsreglerna bör förenklas nu redan för att ta itu med det brådskande och prioriterade behovet för Europa att återuppbygga sitt försvar, ge större flexibilitet till gemensamma upphandlingar i flera medlemsstater och främja upphandling av innovativa lösningar som krävs för att uppnå försvarsberedskap senast 2030. Tillgången till upphandlingskontrakt och den långsiktiga förutsägbarheten i efterfrågan är de viktigaste faktorerna för att industrin ska kunna öka sin produktionskapacitet och uppnå målen för försvarsberedskap. Kommissionen föreslår därför att det tröskelvärde som är tillämpligt enligt direktivet höjs till 900 000 euro för varu- och tjänstekontrakt. Detta kommer att undanta ett betydande antal mindre kontrakt från direktivets tillämpningsområde, vilket har en obetydlig inverkan på den inre marknaden, samtidigt som det leder till ekonomisk effektivitet för medlemsstaterna och de sökande på grund av minskad administrativ och ekonomisk börda.

Medlemsstaternas låga och splittrade försvarsanslag för innovation har en negativ inverkan på ny disruptiv teknik som är avgörande för framtidens försvarsförmåga. Att underlätta upphandling av innovativa lösningar kommer att bidra till omvandlingen av försvaret genom disruptiv innovation, eftersom ny teknik i grunden förändrar krigföringens karaktär på flera områden (t.ex. artificiell intelligens, moln- och kvantdatorteknik, avancerad och säker konnektivitet, autonoma system). Den nya möjligheten till direkt upphandling av innovativa produkter och tjänster till följd av parallella och konkurrensutsatta forskningsprojekt som lagts ut på entreprenad av medlemsstaterna lämpar sig för de mest banbrytande forsknings- och utvecklingsprojekten där det inte är möjligt att definiera de förväntade resultaten i början av upphandlingen av forskning och utveckling. I kombination med förbättrade villkor för innovativ upphandling och samarbetsprojekt, bland annat genom införandet av ett förenklat förfarande för innovationspartnerskap och förtydliganden om upphandling av resultat från projekt som finansieras genom europeiska försvarsfonden, kommer det att stödja en smidig övergång från forskning till upphandling, vilket gör det möjligt för medlemsstaterna att snabbt dra nytta av innovativa lösningar som utvecklats genom dessa projekt.

Den utmanande takt i vilken medlemsstaterna för närvarande behöver fylla på sina arsenaler kräver också att man använder redan tillgängliga försvarsprodukter. För att medlemsstaterna snabbt ska kunna upphandla identisk lättillgänglig utrustning bör det

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG, EUT L 216, 20.8.2009, s. 76.

förhandlade förfarandet utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling tillfälligt utvidgas till gemensam upphandling och till underhåll. Detta skulle göra det möjligt för medlemsstaterna att slå samman resurser och dra nytta av stordriftsfördelar för snabbt förvärv av utrustning och kapacitet. Det kompletterar den befintliga flexibilitet som finns i direktivet när det gäller nödsituationer till följd av kriser, vilket omfattar skadliga händelser som förväntas i framtiden ⁽⁶⁾, inbegripet högintensiva konflikter vid EU:s gränser och trovärdiga hot mot unionens och dess medlemsstaters säkerhet.

Ytterligare flexibilitet i ramavtal med förlängd löptid på upp till 10 år och öppning för andra medlemsstater, i enlighet med förslaget till förordning om programmet för europeisk försvarsindustri ⁽⁷⁾, kommer att hjälpa medlemsstaterna att uppnå sina kapacitetsmål snabbare, till lägre kostnad och med ökad interoperabilitet. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att snarast se över sina nationella upphandlingsregler för att undanröja ytterligare bördor för deltagare i offentliga upphandlingsförfaranden (*överreglering*). Avskaffandet av medlemsstaternas skyldighet att rapportera statistik kommer att minska byråkratin, medan tillämpningen av energieffektivitetsdirektivet ⁽⁸⁾ på försvarssektorn kommer att klargöras i utvärderingen av direktivet 2026.

Överföringar av försvarsprodukter inom EU

Snabba överföringar av försvarsrelaterade produkter inom unionen är avgörande för att mobilisera full industriell och teknisk kapacitet i hela unionen och uppnå synergier, stordriftsfördelar, innovation och försörjningstrygghet. De berörda parterna i det offentliga samrådet pekade på bristen på harmonisering av medlemsstaternas kontrollsystem, den otillräckliga användningen av generella överföringstillstånd (som är det viktigaste förenklingsverktyget ⁽⁹⁾ i direktivet) och uppmanade till att undanröja komplexiteten och förseningarna i samband med kontrollen av överföringar inom EU. De pekade också på flaskhalsar på grund av bristen på snabba godkännanden av överföringar i samband med genomförandet av projekt med stöd från Europeiska försvarsfonden och på den tunga bördan för förvaltningen av flera nationella slutanvändarintyg eller andra former av förbud mot överföringar inom EU.

När det gäller de befogenheter som fastställs i fördragen kommer kommissionen att ha ett nära samarbete med medlemsstaterna för att förenkla överföringar av försvarsprodukter till medlemsstaternas försvarsmakter, överföringar i leveranskedjor och överföringar inom EU-finansierade projekt samt förvaltningen av slutanvändarintyg. De föreslagna ändringarna kommer att avsevärt minska förseningarna i projektgenomförandet och minska byråkratin för deltagarna i projekt med stöd från Europeiska försvarsfonden.

⁽⁶⁾ Definitionen av *kris* i artikel 1.10 i direktiv 2009/81/EG omfattar scenarier där ”det föreligger överhängande risk för att en [sådan] allvarlig händelse kommer att inträffa”.

⁽⁷⁾ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för europeisk försvarsindustri och en ram med åtgärder för snabb tillgång till och leverans av försvarsprodukter (Edip), 5.3.2024, COM(2024) 150 final.

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning) (EUT L 231, 20.9.2023, s. 1).

⁽⁹⁾ Generella överföringstillstånd gör det möjligt att ersätta förhandskontroll (kontroll före överföringen) med efterhandskontroll (kontroll efter överföringen). Denna ändring gör det vanligtvis möjligt att göra en överföring inom en till tre dagar. Den genomsnittliga tiden för kontrollmyndigheterna att behandla ett enkelt individuellt överföringstillstånd i förväg kan däremot i stort sett uppskattas till mellan cirka sex och sju veckor, och tillståndsförfarandena tar ofta betydligt längre tid.

Medlemsstaterna har möjlighet att undanta ytterligare kategorier av överföringar från kravet på förhandstillstånd och uppmuntras att bredda användningen av generella överföringstillstånd samt utvidga och harmonisera deras tillämpningsområde. En utvidgning av fördelarna med generella överföringstillstånd till överföringar från certifierade företag kommer att stimulera företagens certifiering och robusta efterlevnadsprogram när det gäller kontroll av överföringar inom EU samtidigt som deras administrativa börda minskar avsevärt. För att underlätta gränsöverskridande transaktioner i leveranskedjor och påskynda produktionsökningen, i linje med direktivet om överföring av försvarsrelaterade produkter inom EU ⁽¹⁰⁾, uppmanar kommissionen medlemsstaterna att avstå från begränsningar av överföringar inom EU för komponenter som kommer att integreras i en slutprodukt i en annan medlemsstat och inte kan återexporteras separat, åtminstone genom att genomföra den de minimis-princip som redan används av vissa medlemsstater. Slutligen föreslår kommissionen att rapporteringskraven för immateriell tekniköverföring förenklas.

Europeiska försvarsfonden

Europeiska försvarsfonden är det enda EU-instrument som stöder gemensam forskning och utveckling på försvarsområdet. Kommissionens preliminära utvärdering av fonden och omfattande samråd med berörda parter bekräftade dess övergripande effektivitet och relevans, samtidigt som man betonade behovet av att ytterligare förenkla förfarandena och minska de administrativa bördorna. Kommissionen föreslår därför ytterligare flexibilitet i genomförandet av Europeiska försvarsfonden.

Kommissionen föreslår att tilldelningskriterierna för utvärdering av förslag förtydligas och förenklas och inför möjligheten att välja ut endast de mest relevanta tilldelningskriterierna på grundval av målen för ansökningsomgångarna, vilket gör utvärderingsprocessen snabbare, smidigare och mindre betungande. Möjligheten att genomföra Europeiska försvarsfonden genom årliga eller fleråriga arbetsprogram tillsammans med förtydligandet av reglerna för direkttilldelning samt bredare möjligheter till indirekt förvaltning, kommer att ge större flexibilitet och förutsägbarhet i planeringen och genomförandet av projekt med stöd från Europeiska försvarsfonden med smidiga förvaltningsprocesser och minskade administrativa bördor. Med anledning av förslaget om ett fjärde område för investeringar i försvarsteknik inom ramen för den europeiska plattformen för strategisk teknik ⁽¹¹⁾ föreslår kommissionen förenklingar av förkommersiell upphandling och rätten att medfinansiera medlemsstaterna till resultaten av utvecklingsprojekt i syfte att få de resulterande projekten med stöd från Europeiska försvarsfonden att tas i drift så snabbt som möjligt och på så sätt främja innovation och disruptiv försvarsteknik.

Slutligen kommer kommissionen att vidta ytterligare åtgärder för att påskynda utvärderingen av förslag och minska tiden för att underteckna bidragsavtal och utfärda betalningar, till exempel en högre grad av underentreprenad (över 30 %), förlängd giltighet för bedömningar av ägandekontroll för stödmottagare från 18 till minst 36 månader och införande av en standardklausul om icke-återöverföring. Som svar på de berörda parternas krav på ett enkelt och säkert system för utbyte av konfidentiell och känslig information

⁽¹⁰⁾ Artikel 4.8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen, EUT L 146, 10.6.2009, s. 1.

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/795 av den 29 februari 2024 om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241, PE/11/2024/REV/1, EUT L, 2024/795, 29.2.2024.

införs systemet *Secret de l'Union Européenne* successivt bland kommissionen, medlemsstaterna och industrin i syfte att utrusta alla medlemsstater i början av 2026 när medlemsstaternas nödvändiga ackrediterings- och godkännandeförfaranden har slutförts medan inrättandet av ett sekretessbelagt moln för utbyte av uppgifter som ackrediterats upp till nivån RESTREINT UE/EU RESTRICTED vid genomförandet av försvarsklassade projekt håller på att undersökas. De förenklingar som införs genom detta paket kan tillämpas retroaktivt på redan befintliga projekt med stöd från Europeiska försvarsfonden.

I linje med vitboken, där man efterlyser ökade möjligheter för Ukraina att delta i Europeiska försvarsfondens åtgärder och ett stärkt samarbete mellan EU och Ukraina, bör kostnaderna för provningsverksamhet som genomförs i Ukraina berättiga till finansiering från Europeiska försvarsfonden. Detta skulle göra det möjligt för den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen att använda Ukrainas aktiva krigssituation när det gäller provning (snabbprovning, 24-timmarsprovning och provning på slagfältet) vilket skulle göra det möjligt att integrera snabb återkoppling från dagens moderna krigföring i utvecklingen av försvarsteknik och försvarsprodukter.

2. EU:s lagstiftning och program på andra områden än försvarsområdet

Undanröjande av flaskhalsar och fullt utnyttjande av möjligheter för att öka försvarsberedskapen

Tillståndsprocesser för försvarsindustriella investeringar och försvarsberedskapsverksamhet är ofta alltför långdragna och betungande. För att påskynda dem är det viktigt att se till att processerna för miljökonsekvensbedömningar och efterlevnad av miljölagstiftningen (t.ex. om stads- och markplanering, miljökonsekvensbedömningar, buller, skydd av livsmiljöer och fåglar, vatten- och avfallshantering) bidrar till att uppnå försvarsberedskap i nuläget. Dessa processer – som antas i fredstid – måste nu möjliggöra påskyndade godkännande- eller tillståndsförfaranden som är anpassade till de akuta behoven av försvarsberedskap för att underlätta en massiv och snabb ökning av försvarsindustriella investeringar och försvarsberedskapsverksamhet som kräver ökad flexibilitet och är avgörande för att tillgodose framväxande säkerhetsbehov.

Tillstånd är visserligen medlemsstaternas ansvar, men unionsrätten innehåller vissa regler om tillstånd, inbegripet men inte begränsat till miljöbedömningar. Det är mycket viktigt att rationalisera, förenkla och påskynda hela tillståndsprocessen för försvarsindustriella investeringar och försvarsberedskapsverksamhet samtidigt som standarderna för miljöskydd och skydd av människor säkerställs på ett snabbare sätt i hela unionen. Detta kan uppnås genom att man inrättar påskyndade och prioriterade nationella tillståndsprocesser med en gemensam kontaktpunkt för industrin i syfte att minska den administrativa bördan och påskynda tillståndsprocessen för försvarsberedskapsverksamhet. På begäran av medlemsstaterna är kommissionen beredd att ge råd och kapacitetstypbyggnad för att inrätta det påskyndade tillståndssystemet.

Det är av grundläggande betydelse att säkerställa höga standarder för skydd av miljön och människors hälsa genom tillämpning av unionens miljölagstiftning samtidigt som målet om försvarsberedskap senast 2030 säkerställs. Merparten av unionens miljölagstiftning innehåller undantag för offentliga mål, men olika tolkningar och genomföranden i medlemsstaterna leder till komplexitet och osäkerhet i de tillämpliga reglerna för

försvarsinvesteringar. Kommissionen klargör härmed att medlemsstaterna kan använda befintliga undantag i olika unionsrättsakter⁽¹²⁾ som föreskriver *överbäggande allmänintresse*, *allmän säkerhet* eller *kris* för att inkludera försvarsberedskap i tillämpningsområdet, inbegripet industriella och statliga försvarsinvesteringar och försvarsberedskapsverksamhet. När kompensations- eller begränsningsåtgärder tillämpas bör dessa åtgärder säkerställa lagstiftningens mål och vara proportionella med hänsyn till försvarsberedskapen så att försvarsberedskapsmålet för 2030 kan uppnås i tid. Direktivet om miljökonsekvensbedömning⁽¹³⁾ innehåller ett undantag för projekt som är nödvändiga för försvarsändamål, som också kan användas för försvarsberedskapsprojekt och försvarsverksamhet. Dessutom innehåller direktiven om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter⁽¹⁴⁾ och om begränsning av farliga ämnen⁽¹⁵⁾ ett undantag för militära ändamål som omfattar målet om försvarsberedskap.

Unionens kemikalierregelverk har varit avgörande för att upprätthålla en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön, underlätta den fria rörligheten för ämnen på den inre marknaden och samtidigt beakta socioekonomiska fördelar. Att upprätthålla en hög nivå av säkerhet på arbetsplatsen och goda arbetsvillkor är också avgörande för att göra försvarssektorn attraktiv som ett sysselsättningsalternativ, samtidigt som man säkerställer att försvarsberedskapsmålen kan uppnås på ett effektivt sätt.

Enligt unionens kemikalierregelverk krävs inte uttryckligen en tidig bedömning av konsekvenserna för försvarsindustrin i processerna för att förbjuda eller begränsa kemiska ämnen med avseende på förordningen om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach)⁽¹⁶⁾. Kommissionen noterar att möjligheten till undantag för försvarets intressen redan föreskrivs i Reach-förordningen men att detta undantag i försvarssyfte i vissa medlemsstater har tillämpats restriktivt. Dessutom tillämpas detta undantag utifrån ansökan och från fall till fall, vilket inte är förenligt med målet om försvarsberedskap 2030 och kraven på att snabbt öka försvarsproduktionen fram till 2030. Kommissionen föreslår därför att villkoren för användning av det nationella undantaget enligt Reach-förordningen breddas och uppmanar medlemsstaterna att utnyttja

⁽¹²⁾ Till exempel de i habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, EGT L 206, 22.7.1992, s. 7), vattendirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, EGT L 327, 22.12.2000, s. 1), fågeldirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (kodifierad version), EUT L 20, 26.1.2010, s. 7) och avfallstransportförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1157 av den 11 april 2024 om transport av avfall, om ändring av förordningarna (EU) nr 1257/2013 och (EU) 2020/1056 och om upphävande av förordning (EG) nr 1013/2006, PE/84/2023/REV/1, EUT L, 2024/1157, 30.4.2024).

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (kodifiering), EUT L 26, 28.1.2012, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/96/EG av den 27 januari 2003 om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE), EUT L 37, 13.2.2003, s. 24.

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU av den 8 juni 2011 om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, EUT L 37, 13.2.2003, s. 19.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG, EUT L 396, 30.12.2006.

dess fulla potential för försvarsbehov, inbegripet försvarsberedskapsverksamhet. Kommissionens kommande förenkling av Reach syftar till att uttryckligen införliva målet om försvarsberedskap och säkerställa att försvarsfrågor, inbegripet indirekta effekter på försvarsleveranskedjorna, bedöms på ett heltäckande sätt. Detta skulle göra det möjligt att snabbt och fullständigt bedöma målet om försvarsberedskap, inbegripet indirekta effekter på försvarsleveranskedjorna. För att säkerställa enhetlighet i unionens kemikalierregelverk föreslås ett liknande undantag i förordningarna om klassificering, märkning och förpackning⁽¹⁷⁾ och om biocidprodukter⁽¹⁸⁾. När det gäller förordningen om långlivade organiska föreningar⁽¹⁹⁾, som genomför Stockholmskonventionen, föreslår kommissionen att behoven av försvarsberedskap bör hanteras i EU:s förberedande skeden innan förbud eller begränsningar fastställs på internationell nivå i konventionen eftersom det är i det skedet som potentiella undantag kan övervägas. Dessutom får medlemsstaterna använda undantag från rapporteringskraven för att skydda känslig information på grundval av nationella säkerhetsintressen eller unionens säkerhetsintressen.

Som en del av stärkandet av unionens försvarsindustriella produktionskapacitet för att kunna förvärva den kritiska kapacitet som för närvarande saknas måste försvarsindustrin och försvarsmakterna importera försvarsutrustning, försvarskomponenter och försvarsmateriel på ett snabbt, smidigt och kostnadseffektivt sätt från länder utanför unionen. I detta syfte uppmanar kommissionen medlemsstaterna att fullt ut utnyttja möjligheten att tillfälligt upphäva importtullar på vissa vapen och militär utrustning som importeras av eller på uppdrag av militära försvarsmyndigheter från tredjeländer⁽²⁰⁾. Samtidigt som man fortsätter att främja och öka den inhemska kapaciteten i den mån det är möjligt, särskilt när det gäller råvaror, skulle dessutom undantaget från tullar för vissa industriella produkter, råvaror, halvfabrikat eller komponenter som importeras från länder utanför EU⁽²¹⁾ inom ramen för systemet med autonoma tullbefrielser och tullkvoter också kunna användas för att förbättra försvarssektorns konkurrenskraft och därmed stärka unionens försvarsberedskap.

Vissa former av teknik har potential till militärt övertag, till exempel artificiell intelligens, och är en viktig framgångsfaktor som snarast måste stärkas på europeisk nivå. Europeiska unionens rättsakt om artificiell intelligens⁽²²⁾ främjar utvecklingen av system för artificiell intelligens enligt en riskbaserad strategi och inför regler som står i proportion till riskerna. Den reglerar inte forskning före utsläppande på marknaden på alla områden, inbegripet

⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006, EUT L 353, 31.12.2008, s. 1.

⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, EUT L 167, 27.6.2012, s. 1.

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1021 av den 20 juni 2019 om långlivade organiska föreningar (omarbetning), PE/61/2019/REV/1, EUT L 169, 25.6.2019, s. 45.

⁽²⁰⁾ Rådets förordning (EU) 2021/2278 av den 20 december 2021 om befrielse från Gemensamma tulltaxans tullar som avses i artikel 56.2 c i förordning (EU) nr 952/2013 för vissa jordbruks- och industriprodukter och om upphävande av förordning (EU) nr 1387/2013, EUT L 466, 29.12.2021, s. 1, ändrad.

⁽²¹⁾ Meddelande från kommissionen om autonoma tullbefrielser och tullkvoter, EUT C 363, 13.12.2011, s. 6.

⁽²²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens), PE/24/2024/REV/1, EUT L, 2024/1689, 12.7.2024.

försvar, samt utveckling och användning av artificiell intelligens uteslutande för militära ändamål, försvarsändamål eller nationella säkerhetsändamål. Kommissionen påminner om att medlemsstaterna kan inrätta regulatoriska sandlådor som kan stödja en flexibel och snabb utveckling av AI-system med hög risk som är relevanta för militära ändamål och försvarsändamål för att möjliggöra rättsligt säker utveckling och provning.

Underlätta offentliga och privata investeringar i försvarssektorn

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*) är konkurrensreglerna tillämpliga på försvaret och bidrar till en bättre fungerande inre marknad. Samtidigt bör detta inte utgöra ett hinder för en snabb utbyggnad av sektorn, dess bidrag till målet om försvarsberedskap 2030 och medlemsstaternas förmåga att effektivt reagera på utmaningarna i den försämrade geopolitiska miljön. Kommissionen ska ta vederbörlig hänsyn till särdragen hos försvarsindustrin och den europeiska marknaden för försvarsutrustning och dess bidrag till målet om försvarsberedskap vid tillämpningen av konkurrensreglerna (företagskoncentrationer, antitrustlagstiftning och kontroll av statligt stöd).

EU:s system för **koncentrationskontroll** syftar till att upprätthålla välfungerande marknader, även inom försvarssektorn. Den europeiska industrins försvarsberedskap är i hög grad beroende av konkurrensutsatta marknader som kan leverera spetsteknik och innovation samt tillräcklig och flexibel produktionskapacitet samtidigt som det säkerställs att koncentrationer inte leder till marknadsinflytande som sannolikt kommer att öka kostnaderna för medlemsstaternas budgetar. I den pågående översynen av riktlinjerna för företagskoncentrationer kommer kommissionen att lägga tillräcklig vikt vid den förändrade säkerhets- och försvarsmiljön och inhämta synpunkter från berörda parter för att ta itu med dessa aspekter på ett effektivt sätt. Kommissionen kommer särskilt att bedöma de övergripande fördelarna med förstärkt försvar och säkerhet inom unionen som leder till effektivitetsvinster.

När det gäller **antitrustlagstiftning** är kommissionen beredd att ge den europeiska industrin vägledning om samarbetsprojekt för företag inom försvarssektorn, särskilt när ett sådant samarbete är nödvändigt för att öka produktionen eller när enskilda företag annars inte skulle kunna utveckla eller tillverka en produkt på egen hand. Detta kan också vara fallet vid försvarsföretags gemensamma upphandling av råvaror. Vid bedömningen av sådana avtal kommer kommissionen också att beakta de effektivitetsvinster som skapas, till exempel de positiva effekterna av ett sådant samarbete när det gäller försvarsberedskap, försvarsleveranskedjornas resiliens och den inre marknadens resiliens.

Betydande offentliga och privata investeringar är avgörande för att industrin ska kunna expandera för att nå EU:s försvarsberedskapsmål för 2030. Som en del av denna strävan kan medlemsstaterna utnyttja de möjligheter som halvtidsöversynen av sammanhållningsfinansieringen erbjuder för att stödja försvarsindustriell kapacitet och militär rörlighet⁽²³⁾. De kan också använda resurser från sina återhämtnings- och resiliensplaner för kapitaltillskott till nationella utvecklingsbanker och utvecklingsinstitutioner samt för bidrag till EU-program för satellitkommunikation och till programmet för europeisk försvarsindustri, vilket framhålls i meddelandet

⁽²³⁾ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 och 2024/795 vad gäller incitament till försvarsrelaterade investeringar i EU:s budget för genomförande av ReArm Europe, COM(2025) 188 final, 22.4.2025.

NextGenerationEU – vägen fram till 2026 ⁽²⁴⁾. För att möjliggöra bidrag till programmet för europeisk försvarsindustri är det nödvändigt att mycket snabbt slutföra de pågående trepartsmötena om lagstiftning och införa en möjliggörande bestämmelse. Dessa ytterligare möjligheter att använda EU-medel för försvar stärker ytterligare volymen av tillgängliga resurser och därmed skälen till att undanröja onödiga hinder eller administrativa bördor för ett effektivt utnyttjande av försvarsinvesteringar.

I detta sammanhang utgör statliga åtgärder för att stödja investeringar i allmän infrastruktur, till exempel breddning av järnvägstunnlar eller förstärkning av väg- eller järnvägsbroar för att skapa mobilitetskorridorer, inte statligt stöd eftersom det rör sig om verksamhet inom det offentliga området som rör utövandet av statliga befogenheter. Detsamma gäller för de funktioner som utförs av medlemsstaternas försvarsmakter som i allmänhet också ingår i den offentliga sektorns verksamhet. Medlemsstaterna behöver inte anmäla dessa åtgärder till kommissionen.

För det andra finns det i den nuvarande situationen ett tvingande unionsintresse och nationellt intresse av att öka försvarsproduktionen, men man har samtidigt konstaterat att marknadsaktörerna misslyckats att reagera tillräckligt snabbt på detta behov på grund av ett antal objektiva faktorer (t.ex. fragmenterade upphandlingsmarknader, osäkerhet om efterfrågan över tid, tillgång till finansiering). Därför kan det särskilda fallet med **statliga stödåtgärder** för att stödja investeringar när det gäller produktionskapacitet för försvarsprodukter och försvarstjänster normalt anses stödja väsentliga säkerhetsintressen utan att negativt påverka konkurrensvillkoren på den inre marknaden och därmed omfattas av artikel 346 i EUF-fördraget. När artikel 346 i EUF-fördraget är tillämplig på statliga stödåtgärder behöver medlemsstaterna inte anmäla sådana åtgärder till kommissionen. Enligt artikel 346 i EUF-fördraget och tillhörande rättspraxis ska nödvändigheten och proportionaliteten för nationella åtgärder för att skydda väsentliga säkerhetsintressen bedömas från fall till fall för varje sådan åtgärd, med beaktande av dess sammanhang och verkningar. Ett sådant konstaterande avseende statliga stödåtgärder påverkar således inte bedömningen av tillämpligheten för artikel 346 i EUF-fördraget på nationella åtgärder som påverkar andra unionsregler, t.ex. på området försvarsupphandling. Regler för att främja en europeisk marknad för försvarsprodukter förbättrar de ekonomiska villkoren för investeringar i försvarsproduktion och stärker därmed säkerheten i unionen och dess enskilda medlemsstater. På andra områden än statligt stöd kommer därför alla ansökningar om undantag enligt artikel 346 i EUF-fördraget att fortsätta att granskas noggrant.

För det tredje kan offentligt stöd, om det utgör **statligt stöd** och inte omfattas av artikel 346 i EUF-fördraget, omfattas av de möjligheter till förenlighet som erbjuds enligt befintliga riktlinjer för statligt stöd, rambestämmelser eller den allmänna gruppundantagsförordningen ⁽²⁵⁾. Sådant stöd, antingen i form av individuellt stöd eller stödordningar, kan också godkännas direkt enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget. Enligt denna bestämmelse kan kommissionen anse att stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter, inbegripet även viktiga insatsvaror för produktion av försvarsprodukter och försvarstjänster, är förenligt med reglerna för statligt stöd, förutsatt att det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset. Vid den övergripande avvägningen mellan de positiva effekterna

⁽²⁴⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet, *NextGenerationEU – Vägen fram till 2026*, COM(2025) 310 final, 4.6.2025.

⁽²⁵⁾ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

och negativa effekter på konkurrens och handel kommer kommissionen att ta vederbörlig hänsyn till åtgärdens bidrag till försvarsberedskapsmålet för 2030 samt försvarsmarknadens särdrag, där efterfrågan kommer från medlemsstater som kontrollerar förvärv av försvarsrelaterade produkter och försvarsteknik, inbegripet export. Faktorer som ska beaktas positivt i det övergripande avvägningstestet kan till exempel vara det faktum att stödet beviljas inom ramen för EU-program⁽²⁶⁾, investeringens bidrag till unionens resiliensbehov och medlemsstaternas behov av att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, det gränsöverskridande samarbete som stöds av projektet och i tillämpliga fall de positiva effekterna på interoperabiliteten och försörjningstryggheten för försvarsrelaterade produkter eller insatsvaror i hela unionen⁽²⁷⁾, minskningen av beroendet av tredjeländer eller projektets bidrag till att täppa till kritiska brister i försvarsförmågan, inbegripet men inte begränsat till de brister som identifieras i vitboken och i Safe⁽²⁸⁾.

Kommissionen kommer att prioritera behandling av ärenden som syftar till försvarsberedskap, oavsett om de anmäls som individuellt stöd eller som stödordningar. I sin bedömning kommer kommissionen att säkerställa att sådant stöd, i den mån det utgör anmälningspliktigt statligt stöd, är nödvändigt, proportionerligt och inte leder till överkompensation. Kommissionen kommer att vara särskilt uppmärksam på frågor eller begäranden om förtydliganden som tas upp i samband med medlemsstaternas förberedelser för att genomföra Safe i enlighet med den tidsplan som fastställs i det instrumentet⁽²⁹⁾ men också för att bedöma om ökningen av försvarsproduktionen och/eller ökningen av försvarsindustrin för att uppnå försvarsberedskap senast 2030 leder till vissa begränsningar inom försvarsrelaterade sektorer som bland annat beror på begränsad tillgång till finansiering. Vid behov kommer kommissionen att ge lämplig vägledning i rätt tid om bedömningen av offentligt stöd till försvarssektorn⁽³⁰⁾. För att förstå om en sådan vägledning behövs och, om så är fallet, dess eventuella tillämpningsområde, kommer kommissionen att proaktivt söka synpunkter genom en kontinuerlig och strukturerad dialog med medlemsstaterna (tillsammans med alla relevanta myndigheter, t.ex. de som ansvarar för statligt stöd, industri och försvar) och andra berörda parter.

⁽²⁶⁾ T.ex. EU:s försvarsindustriprogram och sammanhållningsfonder.

⁽²⁷⁾ T.ex. när produkter kan tillgodose behoven för flera användare i hela unionen görs strukturerade insatser för att säkerställa en diversifierad försörjning.

⁽²⁸⁾ Rådets förordning (EU) 2025/1106 av den 27 maj 2025 om inrättande av instrumentet säkerhetsaktion för Europa (Safe) genom förstärkning av den europeiska försvarsindustrin, EUT L, 2025/1106, 28.5.2025.

⁽²⁹⁾ Medlemsstater som är villiga att ta emot ekonomiskt stöd inom ramen för Safe-instrumentet ska anmäla sitt intresse senast i slutet av juli 2025. Kort därefter kommer de att få en anmälan från kommissionen om de preliminära tilldelningarna av de lånebelopp som är tillgängliga för varje medlemsstat. Senast i slutet av november 2025 måste medlemsstaterna lämna in en ansökan om ekonomiskt stöd tillsammans med sin plan för europeiska försvarsindustriella investeringar. Undertecknandet av ett låneavtal med kommissionen kommer att göra det möjligt för medlemsstaterna att få finansiering.

⁽³⁰⁾ Vägledning om huruvida statligt stöd är förenligt kan utformas på olika sätt beroende på behov, med hjälp av en handbok med relevanta prejudikat eller ett tolkningsmeddelande till kommissionens automatiskt bindande riktlinjer eller rambestämmelser.

Det är absolut nödvändigt och brådskande att öka de offentliga försvarsinvesteringarna men det räcker inte. I meddelandet om spar- och investeringsunionen ⁽³¹⁾, i linje med vitboken om försvarsberedskap 2030, understryks vikten av att mobilisera privat finansiering för försvarsindustrin och konstateras att beslutsamma och brådskande åtgärder är nödvändiga för att avsevärt öka finansieringsmöjligheterna för företag inom den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen. Europeiska företag, däribland små och medelstora företag och midcap-bolag ⁽³²⁾, måste få bättre tillgång till kapital, exempelvis i form av garantiinstrument för att minska riskerna med investeringar, så att de kan utnyttja sina lösningar i industriell skala och driva på den industriella expansion som Europa behöver.

Inom ramen för InvestEU-fonden ⁽³³⁾ omfattas finansierings- eller investeringstransaktioner som betecknas som *strategiska investeringar*, inbegripet på försvarsområdet, av särskilda begränsningar för stödberättigande, vilket kan hindra möjligheten att effektivt utnyttja InvestEU-fonden för att stödja investeringar i den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen. Kommissionen föreslår att kriterierna för stödberättigande för försvarssektorn anpassas till särdragen för de finansieringsinstrument (skulder, skuldgarantier och finansiering med eget kapital) som erbjuds inom ramen för InvestEU-fonden samtidigt som nödvändiga skyddsåtgärder bibehålls. Detta kommer att förbättra och förenkla tillgången till finansiering och möjliggöra ett bättre stöd till den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basens tillväxt och utveckling.

Även om unionens ram för hållbar finansiering ⁽³⁴⁾ inte hindrar finansiering av försvarssektorn kan både finans- och försvarssektorn gynnas av ytterligare förtydliganden om dess tillämpning genom ett vägledande tillkännagivande. För att skapa rättssäkerhet för investerare klargör kommissionen att endast vapen som är förbjudna enligt de internationella vapenkonventioner som majoriteten av medlemsstaterna är parter i bör beaktas i samband med undantagen från referensvärden för anpassning till Parisavtalet och klimatomställning. Dessutom klargör kommissionen att försvarsindustrins behov och särdrag beaktas fullt ut i skyldigheterna avseende hållbar rapportering, särskilt genom att klargöra att det är mer sannolikt att försvarsindustrin än andra sektorer använder bestämmelser för att undanhålla känslig information (t.ex. om råvaruleveransvolym eller viss hållbarhetsrelaterad finansiell information). Om det är motiverat kommer kommissionen, efter de pågående översynerna av direktivet om företagens hållbarhetsrapportering ⁽³⁵⁾, att göra ytterligare justeringar i den kommande översynen av

⁽³¹⁾ Meddelande från kommissionen, *Spar- och investeringsunionen En strategi för att öka medborgarnas välbefinnande och den ekonomiska konkurrenskraften i EU*, COM(2025) 124 final.

⁽³²⁾ Kommissionens rekommendation (EU) 2025/1099 av den 21 maj 2025 om definition av små midcap-företag, C/2025/3500, EUT L, 2025/1099.

⁽³³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 av den 24 mars 2021 om inrättande av InvestEU-programmet och om ändring av förordning (EU) 2015/1017, PE/74/2020/REV/1, EUT L 107, 26.3.2021, s. 30.

⁽³⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordning (EU) 2019/2088, EUT L 198, 22.6.2020, s. 13.

⁽³⁵⁾ COM(2025) 81 final.

de europeiska standarderna för hållbarhetsrapportering ⁽³⁶⁾ 2025. Vid översynen av förordningen om hållbarhetsrelaterade upplysningar ⁽³⁷⁾ kommer kommissionen vid behov att klargöra förhållandet mellan försvarsinvesteringar och EU:s hållbarhetsram för att uppnå målet om försvarsberedskap.

Utveckla kompetens och säkerställa sysselsättningsramar som är anpassade till försvarsberedskap

För att överbrygga kapacitetsluckorna och öka försvarsproduktionen krävs tillgång till specialiserad kompetens och innovativa talanger inom försvarsindustrin, inbegripet aktörer i leveranskedjan från små och medelstora företag till huvudentreprenörer. Även om den europeiska försvarssektorn har kompetent och specialiserad personal kräver en storskalig expansion av försvarsindustrin att industrin attraherar, utbildar, anställer, vidareutbildar och omskolar betydligt fler talanger, bl.a. tekniker, ingenjörer och specialiserade experter. Att öka andelen utexaminerade inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik är en förutsättning i detta avseende. Kompetensunionen ⁽³⁸⁾, inbegripet dess underliggande strategiska plan för utbildning i naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, kommer att underlätta kompetenshöjning och omskolning av arbetskraften för att stödja försvarsindustrin, bland annat genom att stärka kompetenspakten ⁽³⁹⁾ och genom att se över och genomföra riktade kompetensakademier och stödja kompetenscentrum för yrkesutbildning. Kommissionen kommer att stödja ytterligare yrkeskunskapscentrum för försvarsindustrin samt arbetskraftens rörlighet och stödja försvarsrelaterad utbildning, i linje med strategin för den europeiska försvarsindustrin ⁽⁴⁰⁾, särskilt genom de möjligheter som erbjuds genom de europeiska försvarsindustriprogrammen och Erasmus+-programmet.

Att säkerställa höga standarder för hälsa, säkerhet och arbetstagarrättigheter för militära styrkor och arbetstagare inom försvarsindustrin är avgörande för att fullt ut uppnå målet om försvarsberedskap i Europa och för att locka till sig och behålla kvalificerad personal. Militär personal och industriarbetare spelar viktiga roller när krig rasar vid våra gränser men också för att skapa varaktig europeisk fred. Arbetstidsdirektivet ⁽⁴¹⁾ är en hörnsten i unionens regelverk på sysselsättningsområdet och det sociala området och skyddar arbetstagarnas hälsa och säkerhet genom minimistandarder för arbetstid och viloperioder. I det rådande geopolitiska landskapet är det nödvändigt att vid tillämpningen av direktivets bestämmelser ägna särskild uppmärksamhet åt målet om försvarsberedskap för att förverkliga försvarsflexibilitet och driva på den industriella upptrampningen fram till 2030.

⁽³⁶⁾ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2023/2772 av den 31 juli 2023 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU vad gäller standarder för hållbarhetsrapportering, C/2023/5303, EUT L, 2023/2772, 22.12.2023.

⁽³⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn, PE/87/2019/REV/1, EUT L 317, 9.12.2019, s. 1.

⁽³⁸⁾ Meddelande från kommissionen, *Kompetensunionen*, COM(2025) 90 final, 5.3.2025.

⁽³⁹⁾ Meddelande från kommissionen, *Den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft*, COM(2020) 274 final, 1.7.2020.

⁽⁴⁰⁾ Gemensamt meddelande, *En ny strategi för europeisk försvarsindustri: uppnå EU-beredskap genom en lyhörd och motståndskraftig europeisk försvarsindustri*, JOIN(2024) 10 final, 5.3.2024.

⁽⁴¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG av den 4 november 2003 om arbetstidens förläggning i vissa avseenden, EUT L 299, 18.11.2003, s. 9.

När det gäller industriproduktion och tillhandahållande av tillhörande tjänster inom försvarssektorn klargör kommissionen att de undantag som föreskrivs i direktivet ⁽⁴²⁾ kan användas om verksamheten ökar kraftigt, bland annat för försvarsberedskapen, och uppmanar medlemsstaterna att skapa rättslig klarhet och säkerställa rättssäkerhet när det gäller tillämpningen av undantagen. När det gäller försvarsmakter har domstolen bekräftat att direktivet kan komma att inte tillämpas på vissa specifika verksamheter, inbegripet aktiv utplacering. Samtidigt som den befintliga flexibiliteten bevaras kommer kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter om tillämpningen av direktivet på militär personal inom försvarsmakten, bland annat om huruvida det är lämpligt att ändra direktivet för att förbättra befintliga undantag.

Slutsats

Väpnade konflikter har återvänt till Europa och geostrategiska hot och hybridhot ökar runt oss. En ny världsordning kommer att växa fram under detta årtionde. Om vi inte bara vill godta de konsekvenser som detta kommer att få för Europa och världen måste vi utforma denna nya ordning. Nu är det dags att stärka Europas försvarsberedskap, som försvagats av årtionden av underinvesteringar i försvarskapacitet, stora kapacitetsbrister och onödig byråkrati som medlemsstaterna snabbt måste ta itu med.

Den massiva ökning av de europeiska försvarsutgifterna som tillkännages i Rearm Europe, åtföljt av ett särskilt finansiellt instrument för att stödja medlemsstaternas försvarsinvesteringar, kräver en översyn av befintlig EU-lagstiftning för att öka flexibiliteten och locka större försvarsinvesteringar. Enklare, snabbare och smidigare. Med utgångspunkt i resultatet av breda offentliga samråd samt de strategiska dialogerna och genomförandedialogerna med industrin och medlemsstaterna föreslås i detta omnibuspaket om försvarsberedskap en attitydförändring för försvarsberedskap och flexibilitet i unionens rättsliga ram enligt följande: Undanröja rättsliga hinder, förenkla och harmonisera regler och förfaranden som är specifika för försvarssektorn samt för unionens bestämmelser utanför försvarsområdet som påverkar försvarsindustrin. Det tar itu med de utmaningar inom försvarsindustrin som hindrar den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen från att med största möjliga flexibilitet reagera på unionens nuvarande ökade behov, särskilt med tanke på de ökade globala spänningarna och anfallskriget i Ukraina.

Historien förlåter inte tveksamhet eller förhalning. Vårt uppdrag är europeiskt oberoende. Detta omnibuspaket om europeisk försvarsberedskap är ett viktigt steg mot att bygga upp ett oberoende Europa som tjänar *Pax Europaea* och stärka Europas kapacitet att skydda fred och säkerhet så att vår framtid kan vara fri från tvång och aggression och kommande generationer kommer att kunna leva den europeiska dröm som våra grundare kämpade så hårt för i fred och välstånd och förhindra krig och de därav följande omfattande antal dödsoffer och miljöskador.

⁽⁴²⁾ Se artiklarna 17 och 18 i direktiv 2003/88/EG.